

Arartekoaren 2020R-1713-19 Ebazpena, 2020ko abendua 18koa. Horren bidez, Eusko Jaurlaritzaren Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailari gomendatzen zaio berrikus dezala diru-sarrerak bermatzeko errenta jasotzeko eskubide subjektibo bat iraungi zuen ebazpen bat.

Aurrekariak

1. Herritar batek kexa bat aurkeztu zuen Arartekoan, ez baitago ados Lanbidek 2019ko uztailaren 19an emandako ebazpenarekin, hau da, diru-sarrerak bermatzeko errenta jasotzeko eskubide subjektiboa iraungitzea erabaki zuenarekin.
2. Ebazpen horretatik ondorioztatzen denaren arabera, Lanbidek bere erabakia hartu zuen, oinarri gisa hartuta diru-sarrerak bermatzeko errentaren titularrak ez zuela betetzen bizikidetz-unitate bat eratzeko baldintza, "147/2010 Dekretuaren 5. artikuluan jasotako kasuen arabera. Bizikidetz-unitatearen aldi baterako lekualdaketaren ondoriozko egoera berezia 2018-09-30ean amaitu zen (12 hilabete igarotakoan)".

Era berean, eta aurreko paragrafoan adierazitakoaren antzeko oinarriekin, Lanbidek erabaki zuen 3.995,88 euro erreklamatzeko interesdunari, bidegabe jasotako diru-sarrerak bermatzeko errentaren prestazio gisa. Hain zuzen ere, erakunde autonomo horrek adierazten zuen "baldintzen galera" bat antzeman zela. "Bizikidetz-unitatearen aldi baterako lekualdaketaren ondoriozko egoera berezia 2018-09-30ean amaitu zen, eta, gaur egun, senarrak EAetik kanpo lan egiten jarraitzen duenez, espedientea iraungi da egoera berezia amaituta".

3. Bere kexa-idatzian, sustatzaileak ukatu zuen 2013tik —urte hartan onartu zioten diru-sarrerak bermatzeko errenta jasotzeko eskubidea— bizikidetz-unitate bat osatzen zuela bere senarrarekin eta bien alaba adingabearekin. Gaineratu zuen bere senarra sasoikako langilea dela, eta horregatik ateratzen dela Euskal Autonomia Erkidegotik (aurrerantzean EAE ere), udan, fruta biltzen lan egiteko, eta inoiz neguan ere bai, olibak biltzeko.

Hala ere, adierazi zuen irteera horiek, urteen arabera, urtean hilabete batetik hiru hilabetera bitartekoak direla eta, neguan lan egiteko eskatu izan dioten urteren batean, gehienez bost hilabetez egon ahal izan dela EAetik kanpo. Ondoren, adierazi zuen senarra EAEn bizi izan zela denbora horretan guztian, eta ez zuela ulertzen Lanbideren erabakia, bere asmo bakarra eta senarrarena diru-sarrera propioak lortzea baitzen. Gaineratu du, sarrera horiek garaiz eta behar bezala

jakinarazi zitzaizkiola erakunde horri. Hortaz, bere ustez Lanbidek ez zituen behar bezala haztatu bere kasuaren inguruabarrak.

4. Arestian aipaturiko gertaerak ikusita, Arartekoak, Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailaren (gaur egun Lan eta Enplegu Saila) lankidetzara eskatu zuen, idatziz. Idatzian, kexagileak deskribatutako egoeraren berri eman zuen, eta txosten bat bidaltzeko eskatu zuen, eta bertan azaldu zen zergatik erabaki zuen Lanbidek diru-sarrerak bermatzeko errenta jasotzeko zuen eskubidea iraungitzea. Zehazki, sail horren laguntza eskatu zuen, galdera hauei erantzun ziezaien:
 - a) "Zer oinarri juridikoren arabera irizten duen Lanbidek kexagilearen bizikidetz-unitatea berezia dela, eta prestaziorako eskubidearen 12 hilabeteak agortu dituela.
 - b) Zer irizpide jarraitzen dituen Lanbidek ulertzeko pertsona bat EAetik kanpo lekualdatu dela, aldi baterako, zeinean hamabi hilabeteko denbora-muga ezartzen baiten (147/2010 Dekretuaren 14.2 artikuluan aurreikusitakoa).
 - c) Espedientearen egoerari buruzko informazioa aukerako berraztertze errekurtsoa jarri ondoren, ebazpenaren data eta, hala badagokio, haren kopia".

Aipatutako idatzian, Arartekoak alde zuzeneko zenbait gogoeta ere jakinarazi zizkion sail horri, beharrezkoak ez diren errepikapenak saihesteko, hemen errepikatutzat jotzen direnak.

5. Lankidetzara-eskaerari erantzunez, une hartan Lanbideren zuzendari nagusia zenaren txosten bat sartu zen erakunde honetako erregistroan, eta hauxe zioen:

"A.B., diru-sarrerak bermatzeko errentaren titularraren ezkontideak 12 hilabete baino gehiagoko lan-aldiak lotu ditu EAetik kanpo. Hori dela eta, Lanbidek diru-sarrerak bermatzeko errentaren arloan (2017) dituen irizpideen 4. zenbakiari jarraikiz, diru-sarrerak bermatzeko errenta iraungi zaio, bikotea ezin baita egon lan-arrazoiengatik urtebete baino gehiago bananduta eta diru-sarrerak bermatzeko errenta jasotzen.

Hala ere, 2019-08-16an, titularrak berraztertze errekurtsoa jarri du iraungitze-ebazpenaren aurka, eta ebatzi eta alderdi interesdunari jakinarazteko zain dago".

6. Hori esanda, beharrezkoak diren egitate- eta zuzenbide-elementuak daudela ulertzen denez, honako gogoeta hauek egiten dira:

Gogoetak

1. Diru-sarrerak Bermatzeko eta Gizarteratzeko Euskal Sistemaren helburua da bazterkeria-prozesuak edo -egoerak bizi dituzten pertsoneri eta familiei ezinbesteko gutxieneko bat bermatzea, oinarriko premiei erantzun ahal izateko. Era berean, gizarte-bazterketa, lan-bazterketa eta bazterketa pertsonaleko egoerak arintzeko eta herritarren eskubideak baliatzeko beharrezko baliabiderik ez dutenei gizarteratzen laguntzeko helburua ere badu¹.

Haren ezaugarrietako bat unibertsaltasun-bokazioa da, izan ere, Diru-sarrerak Bermatzeko eta Gizarteratzeko abenduaren 23ko 18/2008 Legeak (aurrerantzean 18/2008 Legea ere) eta Diru-sarrerak Bermatzeko Errentari buruzko maiatzaren 25eko 147/2010 Dekretuak (aurrerantzean 147/2010 Dekretua ere) horretarako ezartzen dituzten baldintzak eta betebeharrak betetzen dituzten pertsona guztiei aitortzen eta bermatzen baitzaie.

lido horretatik, badirudi posible dela baieztatzea, inolako zalantzarik gabe, elkarbizitza-unitatea funtsezko elementua dela diru-sarrerak bermatzeko errenta jasotzeko eskubidea eskuratzeko orduan; izan ere, 18/2008 Legearen 16. artikulua xedatzen duenez, diru-sarrerak bermatzeko errenta jasotzeko eskubidearen titularrak izan ahalko dira "bizikidetzaren unitate bat osatzen dutenak, arauak zehazten dituen aurrerapenarekin eta salbuespenekin". Arau-aurreikuspen horren arabera, 147/2010 Dekretuaren 5. artikulua bizikidetzaren unitate mota desberdinak definitzen ditu, diru-sarrerak bermatzeko errentarako eskubidearen titulartasunaren ondorioetarako.

2. Gomendio honetan aztertzen den kasuan, interesdunaren kexa eragin duen Lanbideren ebazpenak erabaki du kexagilearen diru-sarrerak bermatzeko errenta iraungitzea, hark ez baitu bizikidetzaren unitate bat osatzen, 5. artikuluan aipatutako kasuen arabera. Eta gehitu du, gainera, bizikidetzaren unitatearen aldi baterako lekualdaketa onduko salbuespeneko egoera berezia 2018ko irailaren 30ean amaitu zela, eratu eta 12 hilabetera.

Hori esanda, ondoriozta daiteke Lanbideren ustez, interesdunak senarrarekin eta bien alaba adingabearekin batera osatzen zuen bizikidetzaren unitatea berezia zen, eta araudiak izaera hori 12 hilabetez mantentzea onartzen zuen, hau da, 2018ko irailaren 30era arte. Epe hori igarotakoan, eta hizpide dugun bizikidetzaren unitatea 147/2010 Dekretuaren 5. artikuluko kasuetako batean ere sartzen ez zen heinean,

¹ Ikus Diru-sarrerak Bermatzeko eta Gizarteratzeko abenduaren 23ko 18/2008 Legearen lehenengo artikulua.

Lanbidek diru-sarrerak bermatzeko errenta jasotzeko eskubidea iraungitzea erabaki zuen.

3. Testuinguru horretan, egokia dirudi gogoraraztea aipaturiko 5. artikulua. Kontua ez litzateke orain artikulua zabal bat errepikatzea; Eusko Jaurlaritzako Lan eta Enplegu Sailak sobera ezagutzen baitu, gainera. Hala ere, garrantzitsua dirudi adieraztea hura irakurrita ondoriozta daitekeela gai honetan azaldutako egitatezko kasua ez dela sartzen horrek aurreikusten dituen bizikidetzaren unitate berezi mota desberdinetako baten ere ez. Hortaz, ez da egokia galdetzea ea zere bizikidetzaren unitate berezi hartzen zuen kontuan kasu honetan Lanbidek.
4. Hala ere, kexa honen sustatzaileak azaldutako egoerak nolabaiteko arau-aurreikuspena izan lezake 147/2010 Dekretuaren 14.2 artikuluan. Dekretu horretan, *Baliabideak zein diren orokorki zehaztea* izenburupean, honako hau xedatzen da:

“bizikidetzaren unitateko kideren bat, lana dela-eta, Euskal Autonomia Erkidegotik kanpo lekualdatzen bada aldi baterako, pertsona horri dagozkion diru-sarreraren zenbaketa irizpide hauei jarraikiz egingo da:

a) Titularra edo bere ezkontidea edo berarekin ezkontzaren antzeko harremana duen pertsona denean, horren hileko diru-sarreraren % 50 kontatuko da.

(...)

Aurrekoaren ondorioetarako, lekualdaketa aldi baterakoa izango da hilabete bat eta hamabi hilabete bitartekoa baldin bada. Aurreikusitako gutxienezko bario iraupen txikiagoa duten lekualdaketek ez dute inolako aldaketarik eragingo diru-sarreraren zenbaketan, eta gehieneko denbora gainditzen dutenek aldi baterako lekualdaketa izaera galduko dute, eta bizikidetzaren unitatearen osaera eta baliabideen zenbaketa aldatu egingo dira.

Era berean, Lanbideko zuzendari nagusiak erakunde honetara bidalitako txostenean adierazi bezala, *Lanbidek diru-sarrerak bermatzeko errentaren arloan dituen irizpideen* 4. zenbakiak ezartzen du, hirugarren puntuan, erakunde horrek nola interpretatzen duen goian aipatutako 14.2 artikulua. Irizpide horrek, kasu honi dagozkion ondorioetarako, honako hau ezartzen du:

“Lekualdaketa aldi baterakotzat hartuko da hilabete bat eta hamabi hilabete bitartekoa baldin bada. Aurreikusitako gutxienezko bario iraupen txikiagoa duten lekualdaketek ez dute inolako aldaketarik eragingo diru-sarreraren zenbaketan, eta gehieneko denbora gainditzen dutenek aldi baterako lekualdaketa izaera galduko dute, bizikidetzaren unitatearen osaera eta baliabideen zenbaketa aldatu egingo dira.

Titularra edo haren ezkontidea lan-arrazoiengatik EAetik kanpo lekualdatzen bada aldi baterako (1 eta 12 hilabete bitartean): bizikidetzaren kide izaten jarraitzen du, baina haren diru-sarrerak % 50ean kontatzen dira. Horrelako kasuetan ez da galtzen benetako bizilekua. Onartzen da pertsona kanpora joatea eta bere laneko lekuan erroldatzea, beharrezkoa delako erroldatzea osasun-arreta jaso ahal izateko.

(...)

Titularra edo ezkontidea modu iraunkorrean (12 hilabete baino gehiago) EAetik kanpora lekualdatuz gero: diru-sarrerak bermatzeko errenta iraungiko da, bikotea ezin baita egon lan-arrazoiengatik urtebete baino gehiago bananduta eta diru-sarrerak bermatzeko errenta jasotzen”.

Azaldutakoa oinarri hartuta, badirudi honako hau ondorioztatu daitekeela:

- 1.- Lan-arrazoiengatik EAetik kanpora lekualdatzea aldi baterakotzat hartzen da hilabete eta hamabi hilabete bitartean irauten duenean, eta 12 hilabetetik aurrera lekualdaketa hori iraunkortzat jotzen da.
- 2.- Ezkontideetako bat, lana dela-eta, EAetik kanpora lekualdatzen denean aldi baterako, pertsona horrek ez du galduko EAEn duen benetako bizilekua, eta ez dio utziko bere bizikidetzaren kide izateari.
- 3.- Horrenbestez, 147/2010 Dekretuaren 5. eta 14.2. aginduak sistematikoki interpretatzeak pentsarazten digu kexa honen sustatzaileak, senarrak eta bien alaba adingabeak osatzen zuten bizikidetzaren kide ez dela bizikidetzaren kide berezi bat, baizik eta 5.1.b) artikuluan deskribatutako bizikidetzaren kide mota bat: *“etxebizitza edo bizitoki berean elkarrekin bizi diren bi pertsona edo gehiago, elkarren artean batuta daudenean ezkontzaren bidez”.*
- 4.- Modu iraunkorrean lekualdatzeak, hau da, hamabi hilabete baino gehiagorako, Lanbidek bere irizpide-agirian interpretatzen duenaren arabera, diru-sarrerak bermatzeko errenta iraungitzea dakar, izan ere, *“bikotea ezin baita egon lan-arrazoiengatik urtebete baino gehiago bananduta eta diru-sarrerak bermatzeko errenta jasotzen”.*
5. Puntu honetara iritsita, egokia dirudi gogoratzea Lanbidek kexa honen sustatzailearen diru-sarrerak bermatzeko errenta iraungitzea erabaki duela, bere ezkontideak 12 hilabete baino gehiagoko lanak *“lotu dituelako”* EAetik kanpo, bost urteko aldi batean (2013tik —diru-sarrerak bermatzeko errenta aitortzen zaien urtea— 2018ko irailaren 30era arte —prestazioa iraungitzen den eguna—).

Gauzak horrela, eta Ararteko honen iritziz, zalantzak sortzen dira Lanbidek EAetik kanpo egiten diren lan-aldi desberdinen batura (lan-aldi horiek guztiak batuta, ezkontideak 12 hilabete baino gehiago egon dira bananduta) eta lan-arrazoiengatik EAetik kanpora egiten den lekualdaketa bakarra (iraunkorra, hau da, banantze bakarra 12 hilabete baino gehiagoko aldi baterako) alderatzen dituenen.

Horri dagokionez, 147/2010 Dekretuak eta Lanbideren laugarren interpretazio-irizpideak ez dute berariaz aipatzen lan-arrazoiengatik gerta daitezkeen banantzealdien batura. Beraz, ulertu behar da, ez direnez nahikoa 147/2010 Dekretuaren 5. eta 14.2 artikuluen azpian egon litekeen egitatezko kasu baten legezko tipifikazioa eta horri dagozkion interpretazio-irizpideen aurreikuspena, Administrazioa da, bere lan exegetikoarekin, dagoen legezko hutsunea betetzen duena².

Alde horretatik, ikusten da Lanbidek, bere interpretazioarekin, diru-sarrerak bermatzeko errentatik datozen diru-sarrerak galtzearekin zigortzen duela bizikidetz-unitate bat, non kideetako batek ahalegina egiten baituen bere diru-sarrera propioak lortzeko, prestazioaren onuradun gisa dagozkionetatik harago.

Horrez gain, egokia da adieraztea 147/2010 Dekretuaren 14.2 artikulua ez duela aurreikusten iraugitzerik lekualdaketa iraunkorren kasuetarako; aitzitik, adierazten du *“bizikidetz-unitatearen osaera eta baliabideen zenbaketa aldatzea”* ekarriko dutela. Era berean, esan behar da 18/2008 Legearen 28.1 artikulua ere, Diru-sarrerak Bermatzeko eta Gizarteratzeko Legea aldatzen duen azaroaren 24ko 4/2011 Legeak egindako aldaketaren ondoriozko bertsioan, ez duela aurreikusten prestazioaren iraugipena orain aztertzen ari garen kasurako³.

² Nolanahi ere, egokia dirudi gogoratzea, Arartekoaren *Diagnostiko-txostena, Lanbidek diru-sarrerak bermatzeko errentaren eta etxebizitzarako prestazio osagarriaren prestazioak hobeto kudeatzeko proposamenak jasotzen dituen, 2017* izeneko dokumentuaren 77. orrialdean adierazi genuen bezala: *“Ezin da onartu eskubide bat ukatzea, etetea edo iraugitzea eragin dezaketen erabakiek babes arautzailerik ez izatea, eskuliburu aplikagarrian jasotako irizpidea oso zentzuzkoa izan arren.”*

³ Ikus aipaturiko 28. artikulua, eskubidearen iraugitzea izenburupean, lehenengo atalean, honako hau xedatzen duena: *“1. Diru-sarrerak bermatzeko errenta jasotzeko eskubidea, edozein modalitatetan, ondorengo arrazoiengatik iraugiko da:*

- a) Titularra hiltzea, pertsona bakarreko bizikidetz-unitateen kasuan.
- b) Bi urteko indarraldia amaitzea, Administrazioak hala eskatu ondoren berritza eskatzen ez bada.
- c) Behin betiko galtzea eskubidea aitortzeko exijitutako baldintzetako bat.
- d) Etenaldi-egoera mantentzea, modu jarraian, hamabi hilabetez baino gehiagoz.
- e) Ez betetzeagatik bi eten egotea prestazio indarrean dagoen bi urteko aldian.
- f) Titularrak uko egitea.
- g) Ildo horretan zehapen prozedura bat ebaztea.
- h) Ez betetzea lege honetako 19.1.b) artikuluan aurreikusitako betebeharra.
- i) Aplikatzeko modukoa denean, behin uko egitea, arrazoi justifikaturik gabe, indarreko legeriaren arabera egokia den enplegu bati edo diru-sarrerak handitzea ekar lezakeen lan-baldintzen hobekuntza bati”.

Hala, bada, esan daiteke Lanbidek adostutako iraungitzea bere interpretazio-lanean izandako gehiegizko zorrozkeriaren emaitza besterik ez dela. Horrekin batera, gainera, Lanbidek ordenamendu juridikoa berritzen du, eta hori egitean, ahaztu egiten du araua gizarte-bazterkeria egoera edo prozesu batean daudenei bizitzeko gutxieneko bat ziurtatzeko xedearekin onartu zela. Ildo horretatik, adierazi behar da, halaber, erabaki horrek ez duela zentzuzko egokitzapenik aurkitzen euskal legegileak 18/2008 Legeak gauzaturiko diru-sarrerak bermatzeko euskal sistema birformulatuz ezarri zuen helburu espezifikoarekin: *"lan-merkatuan sartzea —baita soldata-maila txikiko lanpostu bat lortzeko ere— erakargarri egiten duen eredu bat ezartzea, gizarteratzeko biderik onena enplegua dela kontuan hartuta*⁴.

6. Beraz, Ararteko honek gogorarazten du arauen interpretazioak bat etorri behar duela aplikatu behar diren garaiko errealitate sozialarekin, batez ere, haren espiritu eta xedeari erreparatuta⁵. Beharrezkoa da ideia hau azpimarratzea: arau bat ezin da interpretatu arau horren araudiaren edukira eta filosofiara egokitu gabe. Konstituzio Auzitegiak (Osoko Sala) urriaren 4ko 150/1990 epaian ezarri zuenaren arabera, "arau berezi bakoitza ez da elementu isolatua eta inkomunikatu bat Zuzenbidearen esparruan; aitzitik, antolamendu juridiko jakin batean integratzen da, eta, haren baitan, eta hura informatu eta sostengatzen duten printzipio orokorren arabera, araudian dauden antinomia eta hutsuneak, benetakoak edo itxurazkoak, ebatzi behar dira"⁶.

Are gehiago, komeni da adieraztea interpretazio-elementu hori, elementu teleologiko gisa ezagutzen dena, are garrantzitsuagoa dela interpreteak bere lan exegetikoaren oinarri izan dezakeen arau-aurreikuspenik ez dagoenean; kasu honetan ikusi dugun bezala.

7. Era berean, ez da desegokia esatea ezen, arau-hutsaren aurrean, proportzionaltasun-printzipioa errespetatzeak ere garrantzi berezia duela.

Jakina da printzipio hori errespetatzeak gaitzespena merezi duen jokabidearen eta helburu horrekin hartzen den neurriaren arteko haztapen egokia egitea eskatzen duela, eta ez du onartzen beharrezkoa ez den edo gehiegizkoa den neurririk. Ildo horretan, galdetu beharko litzateke ea, kasuaren inguruabarrak ikusita, ez ote den gehiegizkoa diru-sarrerak bermatzeko errenta bezalako eskubide subjektibo bat iraungitzea erabakitzea, bost urteko aldi batean (2013tik —diru-sarrerak bermatzeko errenta aitortzen zaien urtea— 2018ko irailaren 30era arte —prestazioa iraungitzen den eguna—) ezkontide bat familia-etxebizitzatik kanpo egon

⁴ Gizarteratzeko eta Diru-sarrerak Bermatzeko abenduaren 23ko 18/2008 Legearen zioen azalpena.

⁵ Ikus Kode Zibilaren 3. artikulua

⁶ Ikus aipatutako epaiaren zortzigarren oinarri juridikoa.

delako 2 eta hiru hilabetez batez beste urtean, eta lan egiteko joan denean, gainera. Hori esanda, ez dirudi desegokia denik galdetzea ea adostutako azkentzeak beharrezko proportzionaltasun-kanona gaindituko lukeen.

Hemen adierazitakoari gehitu behar zaio prestazioaren azkentzeak zor bat eragin ziola kexa honen sustatzaileari erakunde autonomoarekin: 3.995,88 euro.

8. Bestalde, Arartekoaren iritziz, ezin da ikusi kexaren titularraren ezkontideak lan-aldiak "lotu" dituenik EAetik kanpo, Lanbideko zuzendari nagusiak bere txostenean adierazten duen bezala. Izan ere, horrek esan nahi baitu absentsia-aldiak gertatuko lirakeela bata bestearen atzetik, etenik gabe. Ildo horretan, ez da komeni begien bistatik galtzea sasoikako langilea dela, eta, beraz, EAetik irten behar dela, udako hilabeteetan fruta biltzeko, eta neguko hilabeteetan oliba biltzeko, noiz edo noiz horretarako kontratatzen duten urteetan.
9. Testuinguru horretan, kexagileak, haren senarrak eta bien alaba adingabeak osatutako bizikidetzaren batekin (gaur egun inolako diru-sarrerarik ez duena), Arartekoak adierazi nahi du 2013. urtean, Haurren Eskubideen Batzordeak, Haurren Eskubideen Konbentzioa sinatu zuten estatuak hitzarmena betetzen duten jakiteko jarraipena egiteaz eta hura inplementatu behar den esparruetan behar bezala interpretatzeko orientabideak emateaz arduratzen den organoak 14. Ohar Orokorra (ezartzen duena haurrak eskubidea duela beren interes gorena lehentasunez kontuan hartua izan dadin)⁷ egin eta onartu zuela.

Dakizun bezala, ohar orokor honek beharrezko baldintzak zehazten ditu behar bezala aintzat hartzeko haurrak eskubideen titular gisa duen interes gorena, batez ere erabaki judizialetan eta administratiboetan, eta argitzen du, IV.A.1.b) puntuan, interes gorenaren printzipioarekiko errespetua haurrei zeharka eragiten dieten erabakietan eska daitekeela; hau da, ez bakarrik haiengana zuzendutako administrazio-egintzetan, baizik eta ondorio zuzenak izan ditzaketen egintzetan ere.

Bestalde, aipaturiko batzordeak azpimarratu du kontzeptu hirukoitza dela adingabearen interes gorena:

- Eskubide substantiboa: hurrek beren interes gorena lehentasunezkoztat jo dezaten duten eskubidea —ebalatu egingo dena eta eztabaidatutako kontu baten gaineko erabakia hartzeko interes desberdinak neurtzean kontuan

⁷ **Nazio Batuak. Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmena. Haurren Eskubideen Batzordea.** 14. Ohar Orokorra (2013), ezartzen duena haurrak eskubidea duela bere interes gorena lehentasunez kontuan hartua izan dadin (3. artikulua, 1. paragrafoa). [Linean eskuragarri]: http://www2.ohchr.org/English/bodies/crc/docs/GC/CRC.C.GC.14_sp.pdf

hartuko dena—, eta haur bati, haur jakin batzuen talde bati edo hurrei orokorrean eragingo dien erabaki bat hartu behar den aldiro eskubide hori beti aintzat hartzeko bermea. 3. artikuluko 1. paragrafoak estatuek berez bete beharreko betebeharra ezarri du, berehala aplikatu beharrekoa dena (berehalako aplikagarritasuna) eta auzitegietan aipa daitekeena.

- Interpreta daitekeen oinarrizko printzipio juridikoa: xedapen juridiko batek interpretazio bat baino gehiago onartzen baditu, haurraren interes gorena modu eraginkorrean aseko duen interpretazioa aukeratuko da. Hitzarmenean eta horren hautazko protokoloetan ezarritako eskubideek osatu dute esparru interpretagarria.
- Prozedurazko araua: haur jakin bati, haur jakin batzuen talde bati edo hurrei orokorrean eragingo dien erabaki bat hartu behar den bakoitzean, erabakiak hartzeko prozesuak erabaki horrek interesduna den haurraren edukiko dituen ondorio posibleen (positiboak edo negatiboak) balioztapena eduki beharko du barnean. Prozedurazko bermeak izan behar dituzte haurraren interes gorenaren ebaluazioak eta zehaztapenak. Gainera, erabakien justifikazioak argi utzi behar du berariaz hartu dela eskubide hori kontuan. Ildo horretan, erabakia hartzea dagokien instantziek azaldu beharko dute nola errespetatu den eskubide hori erabakian; hau da, zer jo den haurraren interes gorentzat, zein irizpidetan oinarritu den erabakia eta nola neurtu diren haurraren interesak beste gogoeta batzuekin alderatuz.

Azken batean, haurraren interes gorena kontuan hartzeak haurraren beharrianak egoki neurtzea dakar. Hitzarmenak aitortutako eskubide guztiak erabat eta modu eraginkorrean gozatuko direla bermatzea dakar, bai eta bere garapen holistikoa bermatzea ere, haurraren garapen fisiko, mental, espiritual, psikologiko eta sozial gisa hartuta.

Beraz, eskubide substantiboa da, interpreta daitekeen printzipio juridikoa eta prozedurazko araua. Horren arabera, haur bati eragingo dion erabaki bat hartu behar den bakoitzean, erabakiak hartzeko prozesuak erabaki horrek haurraren edukiko dituzten ondorioak (aldekoak eta kontrakoak) jaso beharko ditu barnean. Erabakien justifikazioak argi utzi beharko du berariaz hartu dela eskubide hori kontuan, eta haurraren interesak zaindu direla beste gogoeta batzuekin alderatuz. Honela jaso zuen Ararteko honek 2/2015 Gomendio Orokorrean, "Politika

publikoetan adingabearen interes gorenara kontuan hartzeko betebeharra, bereziki, diru-sarrerak bermatzeko sisteman” izenburupean⁸.

Horri dagokionez, egokia dirudi gehitzea Nazioarteko Tratatu eta Akordioei buruzko azaroaren 27ko 25/2014 Legearen 31. artikuluan ezartzen dela nazioarteko tratatuek lehentasuna dutela kontrako barne-zuzenbideko arauen gainetik, eta lege horren 29. artikuluan argitzen dela nazioarteko betebeharrak betetzea agintari autonomikoei ere dagokiela⁹.

Hala ere, adingabearen interes gorenaren funtsezko izaera estatu mailan ere islatu da, zehazki, adingabearen babes juridikoari buruzko 1/1996 Lege Organikoaren 2. eta 3. artikuluetan, adingabearen interes gorenara barneratu eta garatzen baitute, eta hori ezartzeko jarraibideak ematen dituzte. Ildo horretan, 3. artikulua berriaz ezartzen du botere publikoen jarduketara nazioarteko araudi horretara egokitu behar dela. Eta, bestalde, Konstituzio Auzitegiaren arabera, oinarritzko eskubideen interpretazioak “ezin du alde batera utzi itun horiek eta nazioarteko akordioek ezarritako berme-organismoek aurrera daramatena”¹⁰.

Orain aztertzen ari garen kasuan, adingabearen interes gorenara nahitaez errespetatu beharrak eskatuko zukeen Lanbideak, adostutako iraugitzearen aurretik, behar bezala haztatzea adingabearen bizitzan izan ahalko lituzkeen ondorioen larritasuna, kide den bizikidetzaren unitateari diru-sarrerak bermatzeko errentatik jasotzen dituzten baliabide ekonomikoak kenduta.

10. Hamargarrena.- Horregatik guztiagatik, zentzuzkoa dirudi esatea hemen dagoen arazoa aztertutako egitatezko kasuaren arau-aurreikuspenik eza dela. Ondorioz, araua aplikatzen duenak ematen dio estaldura legezko hutsuneari, bere interpretazio-lanarekin. Kontua da, bere lan exegetikoan zehar, Lanbideak ahaztu egin duela interpretazioko elementu teleologikoak edo proportzionaltasun-printzipioak kasu horietan hartzen duten garrantzi berezia. Azken finean, iraugitzea adosteko, erakunde autonomoak interpretazio zorrotzegia egiten du, eta interpretazio-irizpide bat baino ez da. Hala, paradoxa bat gertatzen da: erakunde horren erabakiak zigortu egiten du bizikidetzaren unitate bat, zeinak ahalegina egiten baitu bere diru-sarrera propioak lortzeko, diru-sarrerak bermatzeko errentaren onuradun gisa dagozkionetatik harago Paradoxa hori are bidegabeagoa izango litzateke baldin eta imajinatzen badugu ezkontideak oporregatik edo senideak bisitatzeagatik banandu zirela imajinatzen badugu; Lanbideren jokaerak iradokitzen

⁸ **Arartekoa.** Arartekoaren 2/2015 Gomendio orokorra “Politika publikoetan, eta bereziki, diru-sarrerak bermatzeko sisteman, adingabearen interes nagusia kontuan hartzeko betebeharrari” buruzkoa. [Linean eskuragarri]: https://www.ararteko.eus/RecursosWeb/DOCUMENTOS/1/0_3662_3.pdf

⁹ Ikus, alde horretatik, Konstituzio Auzitegiaren 87/2019 Epaia, ekainaren 20koa, 7. OJ.

¹⁰ Ikus, alde horretatik, Konstituzio Auzitegiaren 81/1989 Epaia, 2. OJ; Konstituzio Auzitegiaren 116/2006 Epaia, 5. OJ.

baitu, kasu horretan, erakunde horrek ez lukeela erabaki bera hartuko. Hori esanda, ez dirudi desegokia denik galdetzea ea Lanbidek kasu honetan hartutako ebazpena arbitrarioa den, eta, beraz, Espainiako Konstituzioaren 9.3 artikulua aurkakoa den.

Azkenik, Ararteko honek adierazi nahi du ezin dela alde batera utzi prestazioa jasotzen zuen bizikidetzaren unitatean adin txikiko bat zegoela. Azken alderdi hori behar bezala aztertu behar zuen Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak, erabakia hartu aurretik.

Azkenik, esan behar da, Arartekoaren iritziz, Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak ez zizkiela behar bezala erantzun kasuaren berezitasunei, kexa honen sustatzailearen diru-sarrerak bermatzeko errenta jasotzeko eskubide subjektiboa iraungitzea eta ustez bidegabe jasotako prestazio gisa jasotako 3.995,88 euro erreklamazioa erabaki zuenean. Ondoriozta daiteke Lanbide gomendio honetan helarazitako alderdiak aintzat hartzeak kasu honetako inguruabarretara hobeto egokitzen den ebazpena ekarriko zukeela.

Horregatik guztiagatik, eta bat etorritik erakunde hau sortu eta arautzeko otsailaren 27ko 3/1985 Legearen 11.b) artikuluan ezarritakoari jarraikiz, Arartekoak honako gomendio hau egiten dio Lan eta Enplegu Sailari:

GOMENDIOA

Azaldutakoaren arabera, kexa honen xede den espedientea berrikustea eta kexagilearen diru-sarrerak bermatzeko errentaren iraungipena berriz aztertzea.

Era berean, eta ondorioz, iraungi aurreko hilabeteetan diru-sarrerak bermatzeko errentaren hileko zenbatekoa aldatzeko erabakia berrikustea. Erabaki horretatik dator ustez bidegabe jasotako prestazio gisa jasotako 3.995,88 euro itzultzeko betebeharra.

